

XI faktor (P-FXI)

Kliinilise keemia ja laboratoorse hematoloogia osakond

XI faktor sünteesitakse maksas ja see tsirkuleerib veres inaktiivse vormina. FXI on seotud hüübimise sisemise teega. Plasmas esineb kompleksis HMWK-ga (kõrgmolekulaarne kininogeen). Kaltsiumiioonide juuresolekul aktiveerib FXIa üheksandat hüübimisfaktorit (FIX).

FXI geen asub 4. kromosoomis. Selles on kirjeldatud üle 180 mutatsiooni, mis põhjustavad häireid FXI sünteesis. FXI defitsiit põhjustab C hemofiiliat, autosom-retsessiivset veritsushaigust, mida iseloomustavad erinevad veritsusepisoodid. Sagedamini esineb see haigus aškenazi juutidel.

Uuritav materjal, selle võtmine, saatmine ja säilitamine

Katsuti	9NC-katsuti (helesinine kork)
Säilivus	Plasma toatemperatuuril neli tundi, -20 °C juures 15 päeva Plasma tuleb eraldada nelja tunni jooksul peale proovi võtmist (tsentrifuugida 2000–2500 x g juures 15 min).

Proovimaterjal hemostaasi uuringuteks võetakse esimese katsutina (v.a juhul kui võetakse ka verekülv).

NB! Proovinõu peab olema täitunud katsutil oleva märgini!

Mistahes kliiniliste erijuhtude (nt hematokrit > 0,55) puhul ja säilitamise/saatmisega seotud küsimuste korral tuleb nõu pidada laboriga.

Analüüsi tegemise aeg: tööpäeviti (tulemuse saamise aeg kahe nädala jooksul)

Analüüsimeetod: koagulomeetriline meetod

Referentsväärtused

0 p – < 3 p	7–41%
3 p – < 1 k	24–79%
1 k – < 1 a	62–125%
1 a – < 6 a	65–162%
6 a – < 11 a	65–162%
11 a – < 18 a	65–139%
≥ 18 a	60–150%

Vastsündinutel on tase 30–50% täiskasvanu väärtusest.

Näidustus ja kliiniline tähendus

Veritsuse, pikenenud APTT põhjuse selgitamine. FXI defitsiidi diagnoosimine ja ravi seire.

FXI defitsiidi korral ei ole veritsusrisk korrelatsioonis FXI tasemega. Veritsus võib olla erineva raskusastmega. Veritsused võivad tekkida peale operatsioone ja traumat. FXI defitsiidiga isikutel tavaliselt spontaanseid veritsusi ning lihase- ja liigesesiseseid veritsusi ei esine. Raske FXI defitsiidi korral võivad tekkida ka FXI inhibiitorid (sõltuvalt ravivalikust).

Väga harvadel juhtudel võib esineda ka omandatud FXI defitsiiti.

Muudetud 25.11.2022